Діденко Ірина Вікторівна, прокурор відділу організації діяльності у сфері запобігання та протидії корупції Генеральної прокуратури України, радник юстиції

ОЗНАКИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Об'єктивна сторона порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів має такі основні ознаки: 1) діяння (дії або бездіяльність); 2) суспільно шкідливі наслідки; 3) причиново-наслідковий зв'язок [1]. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів виявляється через дію чи бездіяльність. Бездіяльність полягає в неповідомленні про наявність реального конфлікту інтересів, а дія – у вчиненні дій чи прийнятті рішень в умовах реального конфлікту інтересів і вчинення таких дій протягом року після накладення стягнення за такі самі дії.

Законодавець розглядає вчинення об'єктивної сторони порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів тільки за умови наявності реального конфлікту інтересів, що ставить за межі правового регулювання потенційний конфлікт інтересів.

Об'єктивна сторона порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів охоплює такі діяння (дії або бездіяльність): 1) неповідомлення особою у встановлених законом випадках і порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів; 2) учинення дій або прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів; 3) неповідомлення про наявність реального конфлікту інтересів або вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів за умови, якщо дії вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення.

Конфлікт інтересів має таку специфіку: 1) це виконання особою певних службових повноважень; 2) можлива поява приватного немайнового або майнового інтересу (потенційний конфлікт); 3) виникнення суперечності між виконанням

службових прав та обов'язків і наявністю приватного інтересу; 4) це призводить до необ'єктивності й упередженості прийняття рішень, впливає на вчинення або невчинення певних дій на власну користь чи на користь третіх осіб.

Неповідомлення у встановленому порядку та випадках про наявність конфлікту інтересів стосується недотримання особою обов'язку повідомляти не пізніше ніж наступного робочого дня з моменту, коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності в неї безпосереднього керівника, – у Національне агентство з питань запобігання корупції. У цьому контексті слід зауважити про необхідність внести зміни до диспозиції статті 172^7 КУпАП щодо несвоєчасного повідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів [2].

Учинення дій або прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів полягає в наявності в особи суперечності між приватним інтересом та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Приватний інтерес також може стосуватися виконання державно-владних функцій суб'єкта відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. До найпоширеніших службових ситуацій, у яких можливе виникнення конфлікту інтересів, належать такі:

– виконання функцій державного управління стосовно членів сім'ї, близьких осіб і тих, з якими пов'язаний особистий інтерес державного службовця;

– виконання роботи в порядку сумісництва та суміщення;

– отримання подарунків і послуг;

– наявність фінансових зобов'язань;

– користування банківськими рахунками й цінними вкладами;

– використання отриманої інформації під час виконання службових обов'язків після звільнення;

– порушення корпоративної етики в приватному секторі.

Приватному інтересу мають бути притаманні певні ознаки, серед яких 1) може бути як майновим, так і немайновим; 2) зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками із фізичними чи юридичними особами; 3) виникає у зв'язку із членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Приватний інтерес походить з мотивації посадової особи, оскільки зорієнтований на задоволення власних потреб і бажань, а також інтересів членів сім'ї, близьких або третіх осіб. Передусім це стосується поширення явищ непотизму, фаворитизму, кумівства та патронажу.

Приватний інтерес може бути матеріального характеру, тобто економічною вигодою в грошовій або натуральній формі, яку можна оцінити й визначити як дохід, а також приватний інтерес нематеріального характеру, який трактують як вигоду, що не є матеріальною та реалізувалася в досягненні особою очевидних особистих цілей, навіть якщо така вигода не привела до отримання матеріальних доходів.

Водночас потенційним конфліктом інтересів вважають наявність в особи приватного інтересу у сфері, у якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Таким чином, реальний конфлікт є ширшим поняттям, ніж потенційний. Фактично потенційний конфлікт є передумовою виникнення реального за наявності сприятливого середовища.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

2. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / [С. В. Пєтков та ін.]. – Київ : ЦУП, 2016. – 544 с.